

Možnosti – a jejich „čerpání“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2011](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2011](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 22. 8. 2011
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 22. 8. 2011

Možnosti – a jejich „čerpání“

Běžná fráze o tom, že je možno nebo i třeba „vyčerpat (všechny) možnosti“ je zatížena hrubým omylem: tzv. „možnosti“ je třeba uskutečňovat, nikoli vyčerpávat – „čerpat“ lze jen něco (již) skutečného, tedy uskutečněného. Proto také nelze rozlišovat mezi možnostmi „skutečnými“ a „nemožnými“, tedy „neskutečnými“; vždyť „nemožná možnost“ je protimluv, absurdita, nemá nejen intencionální „předmět“, ale ani intencionální „nepředmět“. A „možnost“, chápaná jako „nepředmět“, přec nemůže být „čerpána“, natož „vyčerpávána“. Možnost je vlastně „něco“, co „není“, ale co může být jakoby přisouváno, přitahováno k uskutečnění (takže to „přisouvání“ ani „přitahování“ nesmíme brát příliš doslovně, s odkazem na svět předmětných skutečností, tedy něco jako „místní pohyb“, nýbrž jen metaforicky). Pokud bychom však u těchto termínů přece jen chtěli zůstat, byť jen jako u metafory, mjsíme si uvědomi, jak jiné poměry tam platí: „přisunout“ nějakou „možnost“ k uskutečnění znamená sice zčásti pominou jiné, alternativní „možnosti“, které tím necháváme prostě stranou a nepřisouváme je, ale zároveň to vždy znamená otvírat nové možnosti, kterých by nebylo (nebo které by byly ještě mnohem více vzdáleny každému podobnému „přisunutí“ – tady je otázka, jak vlastně dochází k „před-formování“ možností, eventuelně vůbec k jejich „vzniku“ jakožto stále ještě nepředmětných). Jinak řečeno, když už se přesuneme do sféry (či mezisféry) vlastního uskutečňování, každé uskutečnění nějaké „možnosti“, které ovšem znamená její proměnu z možnosti ve skutečnost, vyvolá z naprosté nepředmětnosti do jistého „přisunutí“ k uskutečnění ne jednu, ale hned několik dalších možností, které by jinak měla k uskutečnění mnohem dále.

(Písek, 110822-1.)